

Tourette

Monoloog

door

DIRK BIDDELOO

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **TOURETTE** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **DIRK BIDDELOO** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **2** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.**

LADY MADONNA

Boekarest, Boedapest, Bern, Bazel, Bonn, Berlijn, Barcelona, Brussel, Bratislava, Brno, Bari, Bamberg, Birmingham, Bodo, Bordeaux, Benidorm, Biaritz, Blankenberge, Brest, Brindisi...Twintig! Ja! Binnen de halve minuut. Steden met de beginletter b. En nu steden met de beginletter A. Wàt?! Met de beginletter A?! Antwerpen, Amsterdam, Amiens...Maar wacht eens...Beginletter A...Heb ik vorige week al gedaan. Niet overdrijven hé! Of ik nu al of niet twintig steden met de beginletter A binnen de dertig seconden kan opnoemen...Wat maakt het ook al uit...Kan ik er iets mee winnen? Een prijs of zo?

Hoe laat is het? Hoe laat is het?!

Steden hebben mij altijd gefascineerd. Ik ken ze, zelfs als ik er nooit ben geweest. Ik kan mij hun gezichten voorstellen. Steden zijn mensen, weet u. Mensen met een specifiek voorkomen en een eigen karakter. Ik zal een paar voorbeelden geven.

Moskou is eigenlijk "de Mosk". Geen vriendelijke kerel. Stuurs opzicht. Borstelige wenkbrauwen, behaarde armen en benen. Zwarte haardos, donkere blik. En een paar gouden tanden. Een Rus. 's Winters zoekt hij de kou op. 's Zomers fietst hij in de hitte.

Helsinki. Elske. Zandblond haar. En een pukkel op haar neus. Een koele Finse dame. Maar de Miel! Milaan! Een echte Italiaan! Altijd goed gezind. Wat een contrast met de "zure". Zürich. Zwitserse afstandelijkheid..

"Den Os". Dat is Oslo. In het tweede studiejaar van de lagere school zat er een jongen met een hazenlip. Oslender heette hij. Oslo heeft ook een hazenlip. Dat is altijd zo gebleven.

Sofieke. De Bulgaarse Sofia. Of "Rijkske". Rijkske van Reykjavik. Die wispelturige IJslandse koningin...Bart! Barcelona. Ward! Warschau. Stan! Istanboel.

Enzovoort. Ik ken die steden allemaal.

Drie cd's. Oftewel zesendertig Engelstalige nummers die beginnen

met een F. Doen jullie mee?

Flowers in the rain, Fire, Fire Brigade, Four in the morning, First of May, Friday on my mind, Fly me to the moon, Fire and Rain, For your love, Funny Familiar Forgotten Feelings, Feel the need, Farewell in the rain.

Pff..Hij heeft weer zijn kuren. De Gilles! Wie denkt ge wel dat ge zijt?! Kwelgeest! Lafbek! Ge durft niet uit uw schuilplaats komen hé? Maar..hij heeft ook z'n goede kanten...Ik ga slapen en ik zeg: morgenvroeg wil ik wakker worden met een grappige uitdrukking in mijn hoofd...De Gilles antwoordt niet, maar 's morgens kraait hij: "Mafkees! Mafkees! Slapende Hollander! Word eens wakker!"

Ik ken er nog een: BRATSK!!!!!!!!!!!!!!

Giles de La Tourette...De echte...Vreemde naam hé? Ik ben geneigd te denken aan een soort van graaf. Of een baron. Iemand die zich in adellijke kringen ophoudt. Hij laat zich rondrijden in een koets. Mijnheer de kasteelheer. Hij is niet van deze tijd. Zeker weten. Hinkt hopeloos achterop. Wie rijdt er nu nog met een koets? En dan die belachelijke hoed! Een lorgnet...Spreekt bovendien nog Frans ook. Monsieur de La Tourette est passé!

Giles...Giles..Giles de Bilde...GOAL! *(hij kijkt naar boven. Een onvriendelijke stem weerklinkt)*

Hangt er weer iets aan het plafond vandaag? *(gelach van kinderen)*

Ik geef de mensen altijd een naam. De naam die ik bedenken heeft te maken met hun uiterlijk. Ik bekijk iemand en benoem hem of haar. *(wijst mensen in de zaal aan)*

Bonbon-kop! Meirkees! Sissipo! Zotte Zjie! Bomaraantje! Tutuuke! Bloeikop! Oemoe!

Het syndroom bestaat al lang. Vroeger werden mensen met Tourette soms als krankzinnigen beschouwd. Of men ging ervan uit dat ze bezeten waren door de duivel. Belzebub de la Tourette... *(trekt gekke bekken, loopt heen en weer, doet zeer druk)*

Louis de Funès draafde in al zijn films heen en weer. Als een

dolgedraaide komiek. Iedereen vond wat hij deed geniaal. Maar weinigen wisten dat hij het syndroom had. En dat hij daarom zo tekeer ging. Hoe laat is 't?! Aap!

Mozart. Die had het ook. Dat wordt toch beweerd. Maar hoe wisten ze dat hij Tourette had? Dokter Tourette was toen toch nog niet uitgevonden? Die werd pas in de negentiende eeuw geboren. George Albert Edouard Brutus Giles de la Tourette. Geboren in Saint-Gervais-les-Trois Clochers in Frankrijk. Als hij op het gemeentehuis zijn naam, voornaam en geboorteplaats moest opschrijven, werd de beambte ongeduldig...Komt er nog wat van, mijnheer George Albert Edouard Castard.....

Weet er iemand hoe laat het is?

Om op Mozart terug te komen. Ze hebben zijn leven verfilmd. Maar de acteur die voor Mozart speelde...Ik bedoel..De acteur die Mozart speelde...had geen enkele tic...Kurt Cobain van de groep "Nirvana". Die had ook zijn tics. En was wel wat getikt ook. Heeft zelfmoord gepleegd. Zou het met zijn Tourette te maken hebben gehad? Ik weet het niet. 't Kunnen ook de drugs geweest zijn. Die kunnen het karakter van een mens grondig veranderen. "I hate myself and I want to die."

Dat was een van zijn uitspraken. Voor hij het Nirvana uit eigen beweging opzocht. Courtney Love, zijn vriendin, was ook op de begrafenis. "You son of a bitch! Fuck you!!" schreeuwde ze. Waarom? De Gilles weet het misschien wel...(wijst met middelvinger naar zijn slaap) Courtney Love heeft er ondertussen ook een verblijf in een instelling op zitten. Om af te kicken.

(tot het publiek) Ergeren jullie je soms aan iets? Of aan iemand? Waarschijnlijk wel. Dat kan niet anders. Er is zoveel waarover ge u kunt ergeren. Ik ben een heel ongeduldig mens en ik erger me constant. Mijn ongeduld is de laatste jaren alleen maar toegenomen. Hoe dat komt weet ik niet. Het mannetje in mijn hoofd misschien wel....

De kassa in de GB. De snèlkassa. Vier wachtenden voor u. We gaan lachen.

(imiteert oude dame, spreekt dialect) "Met bankcontact alstublieft."

(maakt gebaren, zet bril op en af, fronst de wenkbrauwen)

Oei....Een verkeerde code...Vier...vijf.....Nee...Nee, ook niet..

Over vijf minuten moet ik wel mijn tram halen.

Kan ik dan met cash betalen?

Natuurlijk kunt ge dat, kalfsoester! Waarom zoudt ge dat niet kunnen?! *(zoekt tergend langzaam in portefeuille naar geld)*

Die oude tante samen met de kassierster in een koppeltijdrit! Benieuwd hoe ze 't er gaan afbrengen En mijn tram kan ik godverdomme vergeten.

Weet u...Op zo'n momenten zou ik een kraan willen zijn. Meer bepaald een grijpkraan. U kent toch die speelautomaten in het Lunapark? Een jetton in een gleuf...En tergend langzaam zet de kraan zich in beweging...Ze draait in de richting van een pluchen beer. De grijptang opent zich, maakt een voorwaartse knik....Ja! Heebes! Doe ik ook met die oude dame en de kassierster. Ik pluk ze weg uit de gb en drop ze vijfhonderd kilometer verder in de bossen van Bourgondië. *(krijst als dame die wordt vermoord)*

Een paar minuten volstaan. Ze zullen het nu wel begrepen hebben.

(maakt opnieuw beweging als "kraan") En voilà. Terug in de gb. En laat het nu vooruitgaan!

Ik ben een heel ongeduldig mens. Ik zit vol ongeduld te wachten op het ogenblik waarop jullie de zaal verlaten. Maar misschien zijn jullie ook ongeduldig? En wachten jullie tot ik het hier voor bekeken hou! Zou kunnen. Zou kunnen.

(kijkt op horloge) Hoe laat is het? *(raakt de grond aan met zijn hand)*

In de zomer van 1981 was ik bezig aan een roman. Ik gebruikte een tikmachine, zoals Jack Nicholson in "The Shining". *(tikkt op machine)*

Meestal werkte ik op mijn kamer. Het raam voor mij bood uitzicht op een grote beuk. Keek ik door het zijraam, dan belandde mijn blik

in de eetkamer van de buren. Vaak zag ik er het verenigd gezinnetje zich te goed doen aan de spijzen die de milde hand van de Heer hen schonk. Vader Roger, een jonge sales-engineer, zijn knappe echtgenote –maar ik herinner me haar naam niet meer- en twee kinderen: Inge en Bart.

Die knappe vrouw had iets zuiders. Het was een verpleegster, maar ze oefende haar beroep niet uit, omdat ze maar één nier had. Die ontbrekende nier was voor haar een alibi om het huishoudelijk werk af te schuiven op Roger. 's Morgens vertrok Roger in maatpak naar zijn werk. Kwam hij 's avonds terug, dan trok hij werkkledij aan en bond hij een schort om.

Ik herinner me nog goed dat hij elke zondagochtend de drempel schrobte. Mensen keren terug van de mis in het Sint-Michielscollege en zien hem daar staan plassen. Allé, niet letterlijk hé. Ik noemde Roger “De Slabberkabel”. Een kabel is weliswaar een stevig voorwerp, maar een slabberkabel...Die benaming heeft meer iets weg van een gesmolten weekdier. Roger waste, kookte, kuiste, tuinierde, deed de boodschappen en hij vond dat blijkbaar niet meer dan normaal.

Enfin, dank zij de Gilles had ik toen de drang om na elke vijf of tien zinnen die ik op papier zette, recht te staan en tegen de muur te tikken. Ik kon aan die drang echt niet weerstaan. De buren hadden ook wel in de gaten dat ik vreemd deed. Ze keken vaak in mijn richting. Spottend? Nee, dat mag ik niet zeggen. Eerder verontrust. Soms werkten die verenigde blikken wel wat op mijn zenuwen, maar zeg nu zelf...Kon ik op een zomerdag soms het rolluik naar beneden laten?

Ik besloot hen een poets te bakken. Ik vulde een lege fles Johnny Walker met appelsap en toen de buren aan tafel gingen, zette ik die fles demonstratief op de vensterrichel. En ik dronk met grote slokken de helft van de fles leeg. Daarna ging ik verder met schrijven. De buren met hun neus tegen het venster. En ik dronk de fles helemaal leeg. Ze konden hun ogen niet geloven, ze dachten waarschijnlijk dat ik morsdood zou vallen. In plaats daarvan ging ik naar beneden, floot een deuntje en maakte een wandeling. Roger en zijn vrouw staarden me na vanuit hun voortuin.

Nee, ze hebben nooit om mij gelachen. Wel heb ik eens toevallig gehoord dat de kleine Bart aan zijn vader iets vroeg over de mijnheer van hiernaast. “Ach jongen toch.” sprak vaderlief. “Die mijnheer is een zonderling. Dat heb ik toch al gezegd.”

Tja. De Slabberkabel. Zijn metamorfose van verkoopsingenieur tot huissloef, vond ik ook maar zonderling.

Laten we dokter Tourette even aan het woord. Motorische discoördinatie, gecombineerd met echolalie en coprolalie. Die termen zijn terug te vinden in zijn studie.

Echolalie en coprolalie. Als ge dat op uw naamkaartje kunt zetten. En vergeet Eulalie niet.

Ja, ik spring vaak van de hak op de tak en ik vraag mij af wie die dwaze uitdrukking gelanceerd heeft. Hoe kunt ge nu van een hak op een tak springen? Wat wordt trouwens met “hak” bedoeld? Gaat het over de hark, een werktuig om in de tuin te gebruiken? Of is het de hak van een schoen? Hoge hak? Lage hak? En op een tak springen. Dat zou ik dan toch wel eens willen zien.

In de autobus. Tegenover mij zit een oudere heer en ik bemerk dat hij zowel aan de rechter-als de linkerringvinger een gouden ring draagt. Die ringen zijn identiek aan elkaar. Gepolijst, rond, niks versiering. Het zijn trouwringen.

En ik vraag aan die wildvreemde heer of hij twee keer getrouwd is geweest of dat hij misschien twee vrouwen heeft. De man mompelt iets, maar ik merk dat hij me niet begrepen heeft. Het is een vreemdeling. Een Pool, denk ik.

Sommige woorden bestaan niet en toch weet iedereen onmiddellijk wat ze betekenen. Bijvoorbeeld. Een blabberbediende. Welke beelden roept dat woord bij u op? Een blabberbediende. Zou het een goede werkkraft zijn? Ja? Zou u hem in dienst nemen? Ik vrees van niet. De reden hiervoor is duidelijk. Belabberd en blubber smelten samen en worden blabber. Wat? U hebt hem toch aangeworven? Nu goed dan, ik heb u verwittigd. Maandag: de blabberbediende meldt zich ziek. Dinsdag. Hij gaat op cursus. Woensdag. Zijn pc laat het afweten en dus kan hij niet werken. Donderdag gaat hij bloed geven. Zouden jullie zijn blabberbloed in

jullie aders willen? En vrijdag woont hij een vergadering van de vakbond bij.

Onberedeneerde angsten. Ja. Dat klopt. In de lagere school moesten wij om de paar weken op een vrijdagochtend in de Fransiscuskerk te biechten gaan. Een donkere kerk. Een geur van leer, wierook, hout en stof. Voor de houten biechtstoel een rij wachtende jongetjes. Leven allemaal in staat van zonde. Ik deed haast in mijn broek van de zenuwen. En nog altijd begrijp ik niet waarom. De biechtvader was een vriendelijke man en ik stotterde toch niet. En zoveel zonden had ik nu ook weer niet op te biechten. Tja.

Eén keer per jaar moesten we op school een radiografisch onderzoek passeren. Een witte ruimte. Een soort van machine. De dokter wordt geassisteerd door een deftige verpleegster. Ze heeft iets van een appelbol. Ik was als de dood voor dat onderzoek. 't Stelde twee keer niks voor. En toch...Had die dwaze angst van mij te maken met Tourette? Ik ben geneigd het te geloven. Want de andere kinderen waren blij dat ze geen les hadden en maakten plezier.

Hoe laat is het?

Dokter George Albert Edouard Brutus Giles de La Tourette is aan syfillis gestorven.

De middelbare school. Eduardusinstituut. Merksem. Twintig over acht. Over tien minuten is het zover. Dan begint de les Nederlands. Peterke Koeken en ikzelf zitten al in de klas. Naast elkaar. "Hoe luidt de titel van uw opstel?" vraagt Peterke. Ik val compleet uit de lucht. "Moesten wij een opstel maken?" Peterke lacht. Hij denkt dat ik komedie speel. Maar dat is niet zo. "De titel?" vraag ik gejaagd. Hij gelooft me. De titel was vrij. Ik begin te pennen. Direct in "het net" zoals dat toen werd genoemd. Peterke schudt het hoofd en lacht ongelovig. Later kleurt zijn lach lichtgroen. Mijn opstel verdiende meer punten dan het zijne. En de brave jongen had er uren aan gewerkt.

Een lezersbrief in de krant. Over een stand-up-comedian die op scène een Touretter had nagebootst. De lezer vond die persiflage meer dan schandalig. *(wandelt onrustig over en weer)*

Een gebrek aan respect, noemde hij het. Ach. Zou ik me er druk om gemaakt hebben? Neen, zeker niet. Ik heb het trouwens al druk genoeg. Maar het gevaar is groot dat de acteur aan “overacting” doet. Zoals die dwaze Jacques Vermeire dat zou doen. Lezen wat er op de verpakking staat. Maar niet nagaan wat de inhoud eigenlijk voorstelt. Tics uitbeelden (beeldt ze uit). Kan best grappig zijn. Maar die tics zijn niet zo belangrijk. Het mannetje “Gilles” heeft veel meer in de pap te brokken. Hij zit hier (*wijst op hoofd*) en de buitenwereld krijgt hem niet te zien.

Ik hou niet van mensen die klagen. Ik heb er een hekel aan. Klagers en zagers geen nood. Dat is een oud spreekwoord. Gevangenen die al twintig jaar lang onder de erbarmelijkste omstandigheden in een concentratiekamp verblijven, klagen niet meer. Hoewel ze er alle reden toe hebben!

Zo ken ik een mevrouw...Pijn in de schouder, aan de hals, de baarmoederhals, in het hoofd, in het strottenhoofd, aan de tien vingers en de twaalfvingerige darm, de neusgaten, de galmgaten, de nagel van de rechter grote teen. Nagel van haar doodskist. Elke dag verschijnen nieuwe ziektebeelden op het netvlies van haar gepijnigde ogen. Ongekende bacteriën die op de loer liggen...Infecties die naderbij sluipen...Oorsmeer dat de hersens binnendringt en daar een ontsteking veroorzaakt. Een legioen oprukkende microbes...Pijn, pijn, pijn. Overal pijn. “Er is maar één middel om de pijn te verzachten.” zei ik. Een boomsoort. Ge maakt een thee van de schors en dank zij die thee houden àlle pijnen meteen op.

“Welke..welke bomen zijn dat dan?” “Pijnbomen.”

Tics? Maar ook niet altijd hé. Ooit speelde ik Wild Bill Hycok in een Western-musical. Calamity Jane. Ik was een outlaw met twee Colts schietensklaar. Optreden in Leuven-Centraal. Moordenaars. Overvallers. Mensen zoals u en ik. Ik wandel de scène op. Nerveus? Niks van. Ik trek mijn pistool en beloof dat als ik één gsm hoor afgaan, de eigenaar ervan met mij samen naar buiten mag gaan. Om nooit meer terug te keren.

Lachen geblazen natuurlijk. Ik moest niet veel meer doen dan een paar liedjes zingen. En voor het overige met een fles whisky binnen

handbereik op een stoel zitten suffen. Whisky? Alcoholvrij appelsap ja. En ik dacht toen terug aan Roger. De Slabberkabel. Van tics... had ik niet de minste last.

Ik zocht een neuroloog op en kan er maar één ding over zeggen: er waren meer kosten aan dan aan mezelf. Een neuropsychiater dan maar. Vertelde hem wat er scheelde. Hij kende de aandoening niet maar nam een boek uit de kast. (*bladert in boek*)

Giles..giles..giles...Ha ja. Het is inderdaad Giles de la Tourette en zesduizend frank...We zullen beginnen met Dixarit en... Weg ermee!!

Alcohol? Om je wat rustiger te voelen? Alcohol helpt niet. Net zomin als appelsap.

Stemmen imiteren. Blijkt eigen aan Tourette te zijn. Bepaalde stemmen heb ik altijd goed kunnen imiteren. Rik Van Steenbergen, Rik Van Looy, Eddy Merckx, Walter Godefroot, Sjef Van Oekel, Julien Schoenaerts, Jacques Dutronc plus nog een hoop illustere onbekenden.

1971. Ik werk op een ministerie in Brussel. Walen en Vlamingen maken samen de dienst uit. Jean Marie Prévost is een Waalse collega die in Etterbeek woont. Ruisseau de Pus. Heb ik hem wijsgemaakt. Hij knapt in het weekend klusjes op voor mijnheer Teirlinck, de chef. In ruil daarvoor moet hij op het werk geen steek uitvoeren.

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto